

حضرت سفيان

ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ

جا 87 ارشاد

- گهر آيل دولت واپس ڪري ڇڏي ● دنيا جي مثال
- فرائض کان پوءِ افضل عمل ● سڀ کان وڏي خواهش

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْمُرْسَلِيْنَ
 اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ڪتاب پڙهڻ جي دعا

ديني ڪتاب يا اسلامي سبق پڙهڻ کان پهريان هيٺ ڏنل دعا پڙهي ڇڏيو
 اِنْ شَاءَ اللّٰهُ جيڪو ڪجهه پڙهندا ياد رهندو، دعا هي آهي:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ عَلَيْنَا حِكْمَتَكَ وَاَنْشُرْ عَلَيْنَا رَحْمَتَكَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ
 ترجمو: اي الله عَزَّوَجَلَّ اسان تي علم ۽ حڪمت جا دروازا کولي ڇڏ ۽ اسان تي
 پنهنجي رحمت نازل فرما! اي عظمت ۽ بزرگي وارا!

(مستطرف ج ۱ ص ۴۰ دار الفڪريروت)

طالب غم
 مدينه
 بقيق
 و
 مغفرت

(نوٽ: اول آخر هڪ ڪپيرو درود شريف پڙهي ڇڏيو)

رسالي جو نالو: حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ ج 87 ارشاد
 ڇاپو پهريون: جمادى الاخرى 1447 هـ، دسمبر 2025 ع
 تعداد:
 ڇاپيندڙ: مڪتبه المدينه عالمي مديني مركز فيضان مدينه باب المدينه ڪراچي

مديني التجا: ڪنهن کي به هي ڪتاب ڇاپڻ جي اجازت ناهي

ڪتاب خريد ڪندڙ توجهه فرمائڻ

ڪتاب جي ڇپائي ۾ ڪا وڏي خرابي هجي يا صفحا گهٽ هجن يا بائبنڊنگ
 ۾ اڳتي پوئتي ٿي ويا هجن ته مڪتبه المدينه سان رابطو فرمايو.

حضرت سُفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ

جا 87 ارشاد

پيشڪش

اسلامڪ ريسرچ سينٽر المدينه العلميه (دعوت اسلامي)

ترجمو

ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ (دعوت اسلامي)

هن رسالي جو آسان سنڌي زبان ۾ ترجمي ڪرڻ جي وس آهر ڪوشش ڪئي آهي. جيڪڏهن ترجمي يا ڪمپوزنگ ۾ ڪٿي ڪا ڪمي پيشي نظر اچي ته ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ کي آگاه ڪري ثواب جا حقدار بڻجو.

رابطي جي لاءِ:

ٽرانسليشن ڊپارٽمنٽ (دعوت اسلامي) عالمي مدني مرڪز فيضان مدينه
محله سوداگران پراڻي سبزي منڊي باب المدينه ڪراچي

UAN: ☎ +92-21-111-25-26-92 – Ext. 7213

Email: ✉ translation@dawateislami.net

فهرست

- 1 حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جا 87 ارشاد.
- 1 دعاء عطار.
- 1 دُرود شريف جي فضيلت
- 2 گھرايل دولت واپس موٽائي ڇڏيائون (واقعو)
- 4 علم دين جي اهميت ۽ ترغيب جي باري ۾ 14 مدني ڪُل
- 6 عبادت جي باري ۾ 3 مدني ڪُل
- 7 خوف خدا جي باري ۾ 3 مدني ڪُل
- 8 مال جي محبت ۽ دنيا کان بي رغبتيءَ جي باري ۾ 20 مدني ڪُل
- 12 موت، قبر ۽ آخرت جي باري ۾ 12 مدني ڪُل
- 14 شهرت کان بچڻ جي باري ۾ 7 مدني ڪُل
- 15 مختلف ڳالهين جي باري ۾ 28 مدني ڪُل
- 19 هي رسالو پڙهي ٻين کي به ڏيو

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى خَاتَمِ النَّبِيِّينَ ط
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ط بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ط

حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جا 87 ارشاد (1)

دعاء عطار

يا الله پاڪ جيڪو به هي رسالو ”حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جا 87 ارشاد“ پڙهي يا ٻڌي وٺي ان جي دل مان دنيا جي محبت دور فرمائ ۽ ان کي روحاني سڪون نصيب فرمائ ۽ ان جي ماءُ پيءُ سميت بي حساب مغفرت فرمائ.

اٰمِيْن بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

دُرود شريف جي فضيلت

صحابيءَ مصطفيٰ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم حضرت جابر رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ جا والد گرامي حضرت سَمُرَه سَوَّائِي رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ روايت فرمائن ٿا ته اسان سرڪارِ عالي وقار صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم جي درٻارِ عاليشان ۾ حاضر هئاسين ته هڪ شخص حاضر ٿي عرض ڪيو: يارسولَ اللّٰهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم! الله پاڪ جي بارگاهه ۾ سڀ کان بهترين عمل ڪهڙو آهي؟ اُن تي محبوبِ خدا صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد فرمايو: ”سج ڳالهائڻ ۽ امانت ادا ڪرڻ.“ (راويءَ حديث حضرت سَمُرَه رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ

① ... هي رسالو البدينۃ العليه جي شايع ٿيل ڪتاب ”الله والوں کي باتين“ مان تيار ڪيو ويو آهي.

فرمائن ٿا ته مون عرض ڪيو: يا رسول الله ﷺ! وڌيڪ
ڪجهه ارشاد فرمايو! فرمايائون: ”ڪثرت سان ذڪر ڪرڻ ۽ مون
تي درود پاڪ پڙهڻ، چو ته اهو عمل فقير (يعني غربت) کي دور
ڪندو آهي.“ (القول البديع، ص: 273 مختصراً)

بهر رفع مرض و رحمت و رنج و گرفت
ڏهونڌ ته پهر ته ٻين وه لوگ ڪهاڻ کا تعويد
تم پڙهو صاحب لولاڪ پر ڪثرت سے درود
هے عجب درد نماں اور آماں کا تعويد

(ديوانِ کافی، ص 24)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

گھرايل دولت واپس موٽائي ڇڏيائون (واقعو)

عظيم بزرگ حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جو پيءُ حضرت
مبارڪ بن سعيد رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ بيان ڪري ٿو ته هڪ شخص حضرت
سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جن وٽ درهمن سان ڀريل هڪ يا به
ٽيلهيون ڪڍي آيو، ان شخص جا والد صاحب سندن دوست هئا ۽
پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ انهن وٽ اڪثر ويندا رهندا هئا. اچڻ واري عرض
ڪيو: ابو عبد الله! (هي حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جي ڪنيت
آهي) ڇا توهان جي دل ۾ منهنجي پيءُ جي باري ۾ ڪا اڻ وڻندڙ
ڳالهه آهي؟ پاڻ فرمايائون: الله پاڪ توهان جي پيءُ تي رحم
فرمائي، هو ته اهڙا اهڙا هئا (يعني پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ هن جي پيءُ جي
ساراهه ڪئي). ان شخص عرض ڪيو: ابو عبد الله! مان چاهيان ٿو
ته هي درهم توهان قبول ڪيو ۽ پنهنجي گهر وارن تي خرچ
ڪيو. پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ان کان اهي درهم ورتا ۽ جڏهن هُو اٿي ويڃڻ
لڳو ته پاڻ اها ٽيلهي مون کي ڏيندي فرمايائون: مبارڪ! هيءُ هُن

ڪي ڏٺي ڇڏ ۽ ان شخص کي چيائون: اي منهنجي دوست جا پٽ! مان چاهيان ٿو ته هي مال توهان کڻي وڃو، هن عرض ڪيو: ابو عبد الله! ڇا توهان کي هن بابت ڪو شڪ آهي؟ فرمايائون: نه، پر مان چاهيان ٿو ته هي تون کڻي وڃ. پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جڏهن کيس ڪيترائي پيرا چيو ته هو اها ٿيلهي کڻي هليو ويو. جڏهن هو واپس هليا ويا ته مان پاڻ کي روڪي نه سگهيس ۽ پنهنجي پاءُ حضرت سفيان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ تي ناراض ٿيندي عرض ڪيم: توهان تي افسوس آهي! توهان جي دل آهي يا پٿر؟ ڇا اوهان کي مون تي رحم نه ٿو اچي؟ ڇا منهنجن ۽ پنهنجن ٻارن تي رحم نه ٿو اچي؟ ان کان علاوه به مان هنن کي گهڻو ڪجهه چيو. پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمايو: الله الله! اي مبارڪ! مطلب ته توهان هي مال ويهي مزي سان کائو ۽ ان جو حساب مون کان ورتو وڃي. (الله والو ڪي باتين، 6/7)

الله پاڪ جي انهن تي رحمت هجي ۽ انهن جي صدقي اسان جي بي حساب مغفرت ٿئي.

اُمَيْنُ بِجَاهِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ

پيارا پيارا اسلامي ڀائرو! اوهان ڏٺو ته حضرت ابو عبد الله سفيان بن سعيد ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ڪيتري قدر الله جو خوف رکڻ وارا، دنيا کان بي رغبتي رکڻ وارا ۽ دنياوي مال جي حساب ڪتاب کان ڊڄڻ وارا بزرگ هئا. سندن شمار تبع تابعين ۾ ٿيندو آهي. پاڻ بهترين عالم، محدث، تمار وڏا عبادت گذار ۽ الله پاڪ جا ولي هئا.

سندن مقام، مرتبي ۽ عظمت تي ڪيترن ئي عالمن روشني وڌي آهي ۽ ان کي پنهنجي ڪتابن ۾ بيان ڪيو آهي، نه صرف ايترو پر پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ اهڙا ته بابرڪت بزرگ آهن جو جيڪو سندن صحبت اختيار ڪندو هو يا انهن جي وسيلي سان ڪا ڳالهه ڪندو هو ته عالمن جي نظر ۾ ان جو به قدر وڌي ويندو هو.

عظيم تابعي بزرگ حضرت عبدالله بن مبارڪ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائن ٿا: مون کي حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جون محفلون تمام گهڻيون پسند آهن، چو ته مان جڏهن به انهن کي ڏٺو ته ڪڏهن ورع ۽ تقويٰ جي حالت ۾، ڪڏهن نماز پڙهندي ۽ ڪڏهن فقه جي مسئلن ۾ غور ڪندي ڏٺو. (الله والو کي باتين، 497/6)

حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ مختلف موقعن تي اهڙا حڪمت سان ڀريل ۽ ايمان افروز قول ارشاد فرمايا آهن جو جيڪڏهن مسلمان انهن تي عمل ڪن ته **إِنْ شَاءَ اللهُ الْكَرِيم** سندن دنيا ۽ آخرت ٻئي سنورجي سگهن ٿيون. انهن مان ئي ڪجهه قول هتي آسان ڪري پيش ڪيا پيا وڃن. الله پاڪ جي رضا ۽ ديني علم حاصل ڪرڻ جي نيت سان انهن قولن کي پڙهو ۽ نيت ڪريو ته انهن تي عمل به ڪنداسين. **إِنْ شَاءَ اللهُ الْكَرِيم**

علم دين جي اهميت ۽ ترغيب جي باري ۾ 14 مدني گل

﴿1﴾ حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمايو: علم ان لاءِ حاصل ڪيو ويندو آهي ته جيئن ان جي ذريعي الله پاڪ جو خوف ۽ تقويٰ حاصل ڪئي وڃي، ان ڪري ئي علم کي فضيلت عطا ڪئي وئي آهي. (الله والو کي باتين، 501/6)

﴿2﴾ علم سِڪو ۽ ان تي صبر ۽ برداشت کان ڪم وٺو ۽ گڏوگڏ مذاق مسخري ڪرڻ وغيره کان بچندا رهو، نه ته دليون پٿر ٿي وينديون.

(الله والوں کی باتیں، 502/6)

﴿3﴾ علم کي پنهنجي ذريعي رونق بخشيو ۽ پاڻ کي علم جي ذريعي نه سينگارڻو. (الله والوں کی باتیں، 501/6) (يعني علم دين جي دولت حاصل ڪري پاڻ کان جهالت دور ڪيو ۽ پوءِ ان علم کي ڦهلايو، ائين نه ٿئي جو علم ان ڪري حاصل ڪريو ته جيئن ماڻهو توهان جي تعريف ڪن يا توهان کي وڏو عالم سمجهن.)

﴿4﴾ ”علم“ دين جو طبيب آهي ۽ ”درهم“ دين جي بيماري آهن، جڏهن طبيب ئي بيماريءَ کي پاڻ ڏانهن چڪيندو ته پوءِ ٻين جو علاج ڪيئن ڪندو؟ (الله والوں کی باتیں، 501/6)

﴿5﴾ علم جو سڀ کان پهريون درجو خاموشي، ٻيو درجو غور سان ٻڌڻ ۽ ياد ڪرڻ، ٽيون درجو ان تي عمل ڪرڻ ۽ چوڻون درجو ان کي ڦهلائڻ آهي. (الله والوں کی باتیں، 502/6)

﴿6﴾ فرضن کانپوءِ علم حاصل ڪرڻ کان وڌيڪ افضل عمل ٻيو ڪو به نه آهي. (الله والوں کی باتیں، 502/6)

﴿7﴾ ماڻهوءَ کي گهرجي ته پنهنجي اولاد کي علم حاصل ڪرڻ تي مجبور ڪري، ڇو ته ان کان ان جي باري ۾ پڇا ڪئي ويندي.

(الله والوں کی باتیں، 505/6)

﴿8﴾ حديث شريف سون ۽ چانديءَ کان وڌيڪ آهي، پر ان کي حاصل نه ڪيو ويندو آهي. (يعني ان کي حاصل ڪرڻ وارا تمام ٿورا آهن). (الله والوں کی باتیں، 503/6)

﴿9﴾ علمِ حديثِ عزتِ ئي عزتِ آهي، جيڪو ان جي ذريعي دنيا گهرندو ته ان کي دنيا ملندي ۽ جيڪو آخرت گهرندو ته ان کي آخرت ملندي. (الله والوں کی باتیں، 505/6)

﴿10﴾ ماڻهن جي لاءِ حديثِ کان وڌيڪ فائديمند ٻي ڪا به شيءِ نه آهي. (الله والوں کی باتیں، 505/6)

﴿11﴾ جيڪڏهن مون کي خبر پئي ته ڪو اخلاص سان علمِ حديثِ طلب ڪرڻ چاهي ٿو ته مان ضرور ان جي گهر وڃي کيس حديثِ ٻڌايان. (الله والوں کی باتیں، 506/6)

﴿12﴾ حديثِ شريفِ سڪڻ کان وڌيڪ افضل عمل ٻيو ڪو به نه آهي، پر شرط اهو آهي ته نيت درست هجي. (الله والوں کی باتیں، 506/6)

﴿13﴾ علمِ عمل ڪرڻ جي لاءِ ئي حاصل ڪيو ويندو آهي، تنهنڪري نه عمل جي ڪري علم حاصل ڪرڻ چڙهي ڏيو ۽ نه ئي علم جي ڪري عمل ڪرڻ چڙهي ڏيو. (الله والوں کی باتیں، 18/7)

﴿14﴾ (حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ تمام وڏا محدث هئا، پر تنهن هوندي به عاجزي ڪندي فرمائن ٿا:) مان چاهيان ٿو ته حديثِ شريف جي معاملي ۾ بلڪل بچي وڃان (يعني نه ئي ثواب ملي ۽ نه ئي پڪڙ ٿئي). (الله والوں کی باتیں، 78/7)

عبادت جي باري ۾ 3 مدني ڪُل

﴿1﴾ جڏهن مان قرآن پاڪ پڙهندو آهيان ته دل چوندي آهي ته اتي ئي رکجي وڃان ۽ ان کان سواءِ ٻي ڪنهن به شيءِ ڏانهن نه وڌان. (الله والوں کی باتیں، 506/6)

﴿2﴾ تلاوتِ قرآن ۾ خوبصورتِي تڏهن اڃان وڌيڪ ايندي آهي جڏهن ان ۾ زُهد (يعني تلاوت ڪرڻ واري جي دل ۾ دنيا کان بي رغبتي) به شامل ٿي وڃي. (الله والون کي باتين، 44/7)

﴿3﴾ حضرت سيدنا يحيٰ بن يمان رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائن ٿا ته مون حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ کان سوال ڪيو ته ابو عبدالله عبادت ڪٿي بهتر ٿيندي آهي؟ پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمايو جتي مانيءَ سان ڀريل هڪ وڏو ٿيلهو هڪ درهم ۾ ملندو هجي ته جيئن ڪو به ٻئي ڪنهن ڏانهن سواليه نظرن سان نه ڏسي. (الله والون کي باتين، 26/7)

(مطلب هي آهي ته عبادت اُتي وڌيڪ سُڪون سان ٿيندي آهي جتي ماڻهن جون بنيادي ضرورتون آسانيءَ سان پوريون ٿي وڃن، مثال طور کاڌي پيئي جون شيون سستيون هجن ته جيئن ڪو به بڪ يا محتاجي جي ڪري ٻين کان سوال نه ڪري يا انهن ڏانهن اميد ڀرين نگاهن سان نه ڏسي).

خوفِ خدا جي باري ۾ 3 مدني گُل

﴿1﴾ الله پاڪ ٻانهي تي ان حاجت ۾ ضرور انعام عطا فرمائيندو آهي جنهن ۾ هو الله پاڪ جي بارگاهه ۾ ڪثرت سان ٻاڏائيندو آهي. (الله والون کي باتين، 17/7)

﴿2﴾ جڏهن اسان دين ۾ ڪا سخت وعيد يا ڊيچارڻ واري ڳالهه ٻڌندا آهيون ته ڊڄي ويندا آهيون ۽ جڏهن رحمت يا اميد واري ڳالهه ٻڌندا آهيون ته مسلمانن جي لاءِ ان جي تمنا ڪندا آهيون. اسان نه مري ويلن تي (جنتي يا جهنمي) هجڻ جو فيصلو ٻڌائيندا آهيون ۽ نه ئي جيئن جو حساب ڪندا آهيون. جن ڳالهين جو

اسان کي علم نہ هوندو آهي، انهن کي علم وارن جي حوالي ڪري ڇڏيندا آهيون ۽ انهن جي راءِ کي پنهنجي راءِ کان وڌيڪ سٺو سمجهندا آهيون. (الله والو کي باتين، 41/7)

﴿3﴾ جيستائين خوفِ خدا جي شدت نہ هجي، عبادت تي استقامت حاصل ڪرڻ مشڪل آهي. (الله والو کي باتين، 501/6 ملخصاً)

مال جي محبت ۽ دنيا کان بي رغبتيءَ جي باري ۾ 20 مدني ڪُل

﴿1﴾ دنيا کي دنيا ان لاءِ چوندا آهن جو اها ”دنيءَ يعني گهٽيا“ آهي ۽ مال کي مال ان ڪري چوندا آهن جو اهو مالدار کي ٿيڙهو بڻائي ڇڏيندو آهي. (الله والو کي باتين، 16/7)

﴿2﴾ مال کي مال ان ڪري به چيو ويندو آهي جو اهو دليٰن کي پاڻ ڏانهن مائل ڪندو آهي. (الله والو کي باتين، 531/6)

﴿3﴾ ماڻهن جي رضامندي جي اهڙي انتها آهي جنهن تائين پهچڻ ممڪن نہ آهي ۽ دنيا جي طلب جي به هڪ انتها آهي پر ان تائين پهچڻ به ممڪن نہ آهي. (الله والو کي باتين، 531/6)

﴿4﴾ بي سوادو کاڌو کائڻ ۽ ڪهڙو لباس پائڻ دنيا کان بي رغبتيءَ نہ آهي، پر دنيا کان بي رغبتيءَ تہ اميدن جو ننڍو هٿڻ (يعني موت کي ياد ڪرڻ) آهي. (الله والو کي باتين، 531/6)

﴿5﴾ جيڪڏهن کاڌو کائڻ مان توهان جو مقصد صرف پيٽ ڀرڻ آهي تہ ان جي لاءِ سوال نہ ڪريو، جيڪڏهن توهان کي ڳوڙ جي ضرورت آهي تہ ان جي لاءِ به سوال نہ ڪريو ۽ پڪ ڄاڻو تہ جيڪا

ماني اوهان کي ڪاٺڻي آهي تنهن ۾ لُڻ ملائي ان جو اٿو ڳوهيو
ويو آهي ۽ توهان کي پاڻي پيئڻ جي ضرورت هجي ته پنهنجي
هٿن جو استعمال ڪيو جو اهي پاڻي جي ٿانوَ جو ڪم ڏيندا.

(الله والون کي باتين، 526/6)

﴿6﴾ مالدار به زاهد (يعني دنيا کان بي رغبتِي رکڻ وارو) ٿي
سگهي ٿو جڏهن ته مصيبت تي صبر ڪري ۽ نعمت تي شڪر
ڪري.

(الله والون کي باتين، 532/6)

﴿7﴾ جڏهن ٻانهو دنيا کان بي رغبت ٿي ويندو آهي ته الله پاڪ
ان جي دل ۾ حڪمت پري ڇڏيندو آهي ۽ پوءِ ان حڪمت کي
سندس زبان تي جاري فرمائي ڇڏيندو آهي، ان کي دنيا جا عيب،
ان جون بيماريون ۽ انهن جو علاج به ڏيکاري ڇڏيندو آهي.

(الله والون کي باتين، 535/6)

﴿8﴾ الله جي اها نعمت جيڪا مون کان دنيا کي پري ڪري ڇڏي،
ان نعمت کان وڌي آهي جيڪا مون کي دنيا عطا ڪري. (الله والون کي
باتين، 76/7) (يعني الله پاڪ جي سڀ کان وڌيڪ نعمت هيءُ آهي ته هو
دنيا جي محبت ۽ لالچ منهنجي دل مان ڪڍي ڇڏي، ۽ اها نعمت
ان نعمت کان وڌي آهي جيڪا مون کي دنيا جي دولت عطا
ڪري).

﴿9﴾ دنيا دارن جي تعظيم ڪرڻ واري عالم ۾ ڪا به ڀلائي نه
آهي. (الله والون کي باتين، 65/7)

﴿10﴾ مان ڪنهن جي دنيا سان محبت ڪي، ان جو دنيا دارن کي
سلام ڪرڻ مان سڃاڻي وٺندو آهيان. (الله والون کي باتين، 65/7)

﴿11﴾ مون ڪڏهن هڪ درهم به عمارت ٺاهڻ ۾ خرچ نه ڪيو آهي. (الله والوون کي باتين، 31/7) پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ جو اهو عمل دنيا کان بي رغبتي جو اعليٰ ترين دليل آهي)

﴿12﴾ جيڪڏهن توهان جي وَس ۾ آهي ته پنهنجي زندگي ۾ (بنا ضرورت ۽ بغير شرعي حاجت جي) ڪنهن سان به ميل ملاقات نه رکو، ته ائين ئي ڪيو، پنهنجي ضرورت جي سامان جي درستگيءَ ۾ مشغول رهو، حڪمرانن وٽ وڃڻ کان بچو، توهان کي انهن کان جيڪا حاجت هجي اها الله پاڪ کان گهرو، پيش اچڻ واري هر ڳالهه ۾ الله جي پناهه کي لازمي پڪڙيو، ماڻهن کان بي نياز رهو ۽ پنهنجون ضرورتون ان جي بارگاهه ۾ رکو جنهن جي بارگاهه ۾ ضرورتن جي ڪا حيثيت ئي نه آهي. (الله والوون کي باتين، 12/7)

﴿13﴾ صاحب بصيرت شخص جي نظر ۾ دنيا جو اڪثر حصو بدترين آهي. (الله والوون کي باتين، 28/7)

﴿14﴾ جنهن به شخص کي دنيا مان ڪجهه ڏٺو ويو آهي، تنهن کي اهو به چيو ويو آهي ته: ”هي وٺ ۽ هن جي برابر غم به وٺ.“
(الله والوون کي باتين، 29/7)

﴿15﴾ زُهد اختيار ڪيو، الله پاڪ دنيا جا راز اوهان تي ظاهر فرمائي ڇڏيندو، پرهيزگاري اختيار ڪيو، الله پاڪ اوهان جي حساب ۾ نرمي فرمائيندو، شبيهي وارا ڪم ڇڏي اهڙا ڪم ڪيو جيڪي اوهان کي شڪ ۾ نه وجهن ۽ شڪ کي يقين سان ختم ڪيو، ائين ڪرڻ سان اوهان جو دين سلامت رهندو.
(الله والوون کي باتين، 29/7)

﴿16﴾ جيڪڏهن توهان آخرت جي رغبت سبب دنيا نه ٿا ڇڏي سگهو ته پوءِ هن انديشي سبب ڇڏي ڏيو ته اها بيڪار زمين ۽ بيمار اُن جو واڙو آهي جنهن ۾ توهان جهڙن ماڻهن جي گهڻائي آهي. (الله والو کي باتين، 30/7)

﴿17﴾ جنهن نيڪ عمل جي ڪري اوهان فوت ٿيل ماڻهن تي رشڪ ڪندا آهيو، اها ئي خوبي جيڪڏهن ڪنهن جيئري انسان ۾ ڏسو ته ان تي به رشڪ ڪيو. (الله والو کي باتين، 30/7 مختصراً) (يعني صرف مرڻ کان پوءِ ئي نيڪين جو قدر نه ڪيو، پر جيئن ۾ به نيڪي ڏسي انهن جو قدر ڪيو).

﴿18﴾ جڏهن به دنيا مان اسان وٽ ڪجهه آيو ته اسان ان ڳالهه جي خواهش ڪئي ته دنيا تي راضي ڪو ماڻهو ملي وڃي ته اها کيس ڏئي ڇڏيون. (الله والو کي باتين، 31/7)

﴿19﴾ دنيا جو مثال ماڪي لڳل مانيءَ جهڙو آهي، جيڪڏهن ان تي ڪا مڪ ويهندي آهي ته اها مانيءَ کيس پَرَن کان محروم ڪري ڇڏيندي آهي ۽ جيڪڏهن اها سُڪل مانيءَ تي ويهي ته محفوظ رهندي آهي. (الله والو کي باتين، 76/7)

﴿20﴾ توهان جي لاءِ دنيا ۾ سڀ کان سٺي شيءِ اها آهي جيڪا توهان کي دنيا ۾ آزمائش ۾ مبتلا نه ڪري ۽ جيڪڏهن توهان ڪنهن شيءِ جي باري ۾ آزمائش ۾ مبتلا ٿي وڃو ته توهان جي لاءِ بهتر اهو آهي ته اها شيءِ اوهان وٽان نڪري وڃي ته جيئن توهان آزمائش کان بچي سگهو. (الله والو کي باتين، 30/7 ملخصاً) (يعني اصلي پلائي ان ۾ آهي ته دنيا جي شيءِ توهان جي لاءِ فتني يا

گناه جو سبب نه بڻجي ۽ جيڪڏهن بڻجي رهي آهي ته ان جو نه هجڻ ئي اوهان جي حق ۾ بهتر آهي).

موت، قبر ۽ آخرت جي باري ۾ 12 مدني ڳال

﴿1﴾ جهڙي طرح توهان کي موت جو علم آهي، اهڙي طرح موت جو علم جيڪڏهن چوپاين جانورن کي به هجي ها ته توهان کي ڪو به تندرست ۽ توانو جانور ڪاٺ لاءِ نه ملي ها.

(الله والوون کي باتين، 538/6)

﴿2﴾ مون ڪڏهن به پنهنجي نفس جي علاج کان وڌيڪ ڏکيو علاج ٻي ڪنهن به شيءِ جو نه ڪيو، ڪڏهن اهو منهنجي خلاف هوندو آهي ته ڪڏهن منهنجي موافق. (الله والوون کي باتين، 8/7)

﴿3﴾ اي هوشيار شخص! زندگي گندي آهي، ان جي صفائي موت ۽ قبر جي هولناڪي کي ياد ڪرڻ آهي. ماڻهن سوچي سمجهي دنيا کي بُرو چيو آهي، جيڪا ٿوه وانگر مٿان خوبصورت ۽ اندران انتهائي ڪوڙي آهي. زماني جا حادثا هميشه ان سان جڙيل رهيا آهن ۽ ان جون مصيبتون پٿرن تي وهندڙ تيز پاڻيءَ جهڙا آهن.

(الله والوون کي باتين، 513/6)

﴿4﴾ جڏهن تون دنيا مان تقويٰ جو توشو ڪڍي نه ويندين ۽ موت کان پوءِ اهڙي شخص سان ملندين جنهن تقويٰ کي پنهنجو توشو بڻايو هو ته ان وقت توکي شرمندگي ٿيندي ته تون ان جهڙو ڇو نه ٿئين ۽ تون اهڙي تياري ڇو نه ڪئي جهڙي هُن ڪئي.

(الله والوون کي باتين، 514/6)

﴿5﴾ جڏهن مُردو ڪٺ تي هوندو آهي ته ان کي چيو ويندو آهي ته: ”ماڻهن کان پنهنجي ساراه ٻڌ.“ (الله والوون کي باتين، 74/7)

﴿6﴾ جڏهن ڪنهن مري ويل شخص جو ذڪر ٿئي ته ان جي باري ۾ عام ماڻهن جي ڳالهين کي اهميت نه ڏيو، پر علم ۽ عقل وارن جي ڳالهه کي اهميت ڏيو. (الله والون کي باتين، 38/7)

﴿7﴾ مرڻ واري جي گهر وارن کي گهرجي ته مرڻ واري کي ڪلمه شهادت جي تلقين ڪن،⁽¹⁾ چو ته جڏهن حضرت ملڪ الموت عليه السلام ان جي چيلهه کي چهندو آهي ته سندس ڳالهائڻ ۽ سڃاڻڻ جي صلاحيت ختم ٿي ويندي آهي، پوءِ هُو سڪرات جي تڪليف جو جام پيئندو آهي. جيڪڏهن ان وقت سندس هٿ ۾ تلوار هجي ۽ کيس طاقت به هجي ته هُو پنهنجي پيءُ کي به قتل ڪري ڇڏي. (الله والون کي باتين، 71/7)

﴿8﴾ ماڻهو سُٽا پيا آهن، جڏهن مرندا ته جاڳي پوندا. (الله والون کي باتين، 72/7)

﴿9﴾ اکين جو ڏسڻ دنيا سان ۽ دل جو ڏسڻ آخرت سان آهي. بيشڪ ٻانهو اکين سان ڏسندو آهي ته ان مان ڪوبه فائدو حاصل نه

① ... سڪرات جي حالت ۾ جيسيتائين مرڻ واري جو ساهه نه نڪري وڃي تيسيتائين کيس تلقين ڪندا رهو، يعني ان جي پرسان بلند آواز سان **أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ** (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) پڙهندا رهو، پر ان کي پڙهڻ جو حڪم نه ڪريو. (جوهره نيره، ص: 130)

وڌيڪ هي ته جڏهن هُو ڪلمو پڙهي وٺي ته تلقين روڪي ڇڏيو، پر جيڪڏهن ڪلمو پڙهڻ کان بعد هن ڪا ڳالهه ڪئي ته کيس ٻيهر تلقين ڪيو ته جيئن سندس آخري ڪلام ”لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ“ هجي. فرمانِ مصطفيٰ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ) آهي ته جنهن جو آخري ڪلام ”لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ“ هوندو اهو جنت ۾ داخل ٿيندو.

(ابوداود، 3 / 255، حديث: 3116- عالمگيري، 157/1)

ڪري سگهندو آهي ۽ جيڪڏهن هُو دل سان ڏسندو آهي ته فائدو حاصل ڪندو آهي. (الله والوون ڪي باتين، 74/7)

﴿10﴾ سڀ کان بچڙي خواهش اها آهي ته توهان آخرت واري عمل سان دنيا جي طلب ڪريو. (الله والوون ڪي باتين، 74/7)

﴿11﴾ مان دنيا کان آخرت ڏانهن وڃڻ واري مومن جي تشبيهه ان ٻار سان ڏيندو آهيان جيڪو رحم مادر (يعني ماءُ جي پيٽ جي تنگيءَ) مان نڪري دنيا جي راحت ماڻيندو آهي.

(الله والوون ڪي باتين، 32/7)

﴿12﴾ حضرت سفيان ثوري رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ هي شعر مثال طور پيش فرمائيندا هئا:

بَاعُوا جَدِيدًا جَبِيلًا بَاقِيًا أَبَدًا بِدَارِ سِ خَلْقٍ يَابِسُ مَا تَجَرُّوْا

ترجمو: انهن نئين خوبصورت ۽ هميشه باقي رهڻ واري (آخرت) کي پراڻي ۽ فنا ٿيڻ واري (دنيا) جي بدلي ۾ وڪرو ڪري ڇڏيو، سندن واپار ڪيڏو نه خراب آهي. (الله والوون ڪي باتين، 9/7)

شهرت کان بچڻ جي باري ۾ 7 مدني ڪُل

﴿1﴾ مان مڪي ۽ مديني ۾ غريب، بي سهارا ۽ عبادت ڪرڻ وارن ماڻهن جي وچ ۾ ويهي دلي سکون محسوس ڪندو آهيان. (الله والوون ڪي باتين، 10/7)

﴿2﴾ شهرت کان بچو، مان جنهن به بزرگ وٽ ويس انهن مون کي شهرت کان روڪيو. ڄاڻ سڃاڻ گهٽ رکڻ توهان جي غيبت گهٽ ٿيندي. گمنام رهڻ ۾ عافيت آهي. (الله والوون ڪي باتين، 33/7)

﴿3﴾ ڪنهن کي به پنهنجو دوست بڻايو، پوءِ کيس ناراض ڪري ڇڏيو، ان کان پوءِ ڪنهن کي اُن وٽ موڪلي پنهنجي باري ۾ سندس راءِ معلوم ڪري ڏسو (تہ هُو اوهان جي ڪهڙي طرح مخالفت ڪري رهيو آهي). (الله والوں کی باتیں، 13/7)

﴿4﴾ جيڪو توهان کي نه سڃاڻيندو هجي ان کي پنهنجي باري ۾ نه ٻڌايو ۽ جيڪو توهان کي سڃاڻيندو آهي ان جي باري ۾ ڄاڻڻ جي ڪوشش نه ڪندا ڪيو. (الله والوں کی باتیں، 13/7)

﴿5﴾ عزت ۽ شهرت جي محبت کان بچو، ڇو تہ ان کان منهن موڙڻ دنيا کان منهن موڙڻ کان به وڌيڪ ڏکيو آهي. (الله والوں کی باتیں، 531/6)

﴿6﴾ مان چاهيان ٿو تہ مان اهڙي جاءِ تي هجان جتي نه سڃاتو وڃان ۽ نه ئي رُسوا ڪيو وڃان. (الله والوں کی باتیں، 534/6)

﴿7﴾ مون ڪنهن به شيءِ کي ڇڏڻ، عهدي ۽ سربراهي ڇڏڻ کان وڌيڪ آسان ڏٺو آهي. توهان ڏسندؤ تہ ڪو شخص ڪاڌو، پيتو، مال ۽ ڪپڙو وغيره تہ ڇڏي سگهي ٿو، پر جڏهن ساڻس عهدي ۽ سربراهي جي معاملي ۾ جهيڙو ڪيو وڃي تہ هُو ان جو دفاع ڪندو آهي ۽ دشمني تي لهي ايندو آهي. (الله والوں کی باتیں، 56/7)

مختلف ڳالهين جي باري ۾ 28 مدني ڪُل

﴿1﴾ شرير ماڻهن مان خير جي اميد رکڻ عجيب ڳالهه آهي. (الله والوں کی باتیں، 72/7)

﴿2﴾ جڏهن توکي پنهنجي نفس جي سڃاڻپ ٿي ويندي تہ پوءِ توکي تنهنجي باري ۾ ڪيون وڃڻ واريون ڳالهيون ڪوبه نقصان

نه پهچائينديون. (الله والوں کی باتیں، 535/6)

﴿3﴾ ظالم جو مُنهن ڏسڻ به خطا آهي ۽ گمراه ڪرڻ وارن اڳواڻن کي ڏسڻو پئجي وڃي ته انهن کي دل ۾ بُرو سمجهو، ائين نه ڪرڻ سان متان اوهان جا عمل برباد ٿي وڃن. (الله والوں کی باتیں، 57/7)

﴿4﴾ اميرن جي گهرن کي نه ڏسو ۽ جڏهن اهي سوارين تي ڪٿان کان گذرن ته انهن کي به نه ڏسو. (الله والوں کی باتیں، 57/7)

﴿5﴾ جنهن ظالم جي لاءِ ڊگهي عمر جي دعا ڪئي اُن اهو پسند ڪيو ته الله پاڪ جي نافرمانِي ڪئي وڃي. (الله والوں کی باتیں، 65/7)

﴿6﴾ اجر صبر جي مطابق ملندو آهي. (الله والوں کی باتیں، 75/7)

﴿7﴾ اهو شخص علم ۽ سمجهه وارو نه آهي جيڪو تڪليف ۽ آزمائش کي نعمت ۽ آرام کي مصيبت نه سمجهي. (الله والوں کی باتیں، 76/7)

﴿8﴾ اسان دين ۽ دنيا ۾ هر خيال دوست کان وڌيڪ نفعو ڏيڻ واري بي ڪا به شيءِ نه ڏٺي. (الله والوں کی باتیں، 78/7)

﴿9﴾ الله پاڪ جي حمد ڪرڻ ذڪر به آهي ۽ شڪر به، ان کانسواءِ ڪنهن به شيءِ ۾ هڪ ئي وقت ذڪر ۽ شڪر نه آهي.

(الله والوں کی باتیں، 78/7)

﴿10﴾ ماڻهن تي هڪ زمانو اهڙو ايندو جنهن ۾ (حالتن جي خرابي سبب) ڪنهن سمجهه واري جي اک ٽڏي نه ٿيندي.

(الله والوں کی باتیں، 17/7)

﴿11﴾ توهان کي گهرجي ته زندگيءَ جي ضرورتن لاءِ وچولو رستو اختيار ڪيو ۽ سرڪش ماڻهن جي مشابھت اختيار ڪرڻ کان بچو، کاڌي، پيتي، اتي لٽي ۽ سواريءَ جي لاءِ اهڙيون شيون

اختيار ڪريو جيڪي گهٽيا نه هجن، وڌيڪ هي ته متقي، امانتدار ۽ خدا جو خوف رکڻ وارن سان مشورو ڪندا ڪريو. (الله والون کي باتين، 19/7)

﴿12﴾ ٻئي محافظ فرشتا نيڪين ۽ برائين جي بوءِ تڏهن محسوس ڪندا آهن جڏهن دل انهن کي ڪرڻ جو پختو ارادو ڪري وٺندي آهي. (الله والون کي باتين، 22/7)

﴿13﴾ جڏهن سج اولهه کان اُڀرندو ته ملائڪ عمل لکڻ بند ڪري ڇڏيندا ۽ پنهنجا قلم رکي ڇڏيندا. (الله والون کي باتين، 23/7)

﴿14﴾ شيطان جو زور توڙڻ جي لاءِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ چوڻ کان وڌيڪ ٻي ڪا به شيءِ نه آهي ۽ ثواب ۾ واڌارو ڪرڻ وارن ڪلامن ۾ اَلْحَمْدُ لِلَّهِ جهڙو ٻيو ڪو به ڪلام نه آهي. (الله والون کي باتين، 23/7)

﴿15﴾ گمان ٻن قسمن جو آهي، هڪ اهو جنهن ۾ گناهه آهي ۽ ٻيو اهو جنهن ۾ گناهه نه آهي. گناهه وارو اهو آهي جيڪو زبان تي اچي وڃي ۽ جيڪو زبان تي نه اچي ان ۾ گناهه نه آهي. (الله والون کي باتين، 23/7)

﴿16﴾ جيڪڏهن يقين دل ۾ اهڙو قرار پڪڙي وٺي جهڙو هجڻ گهرجي ته دل جنت جي شوق سبب خوش ٿي ويندي يا جهنم جي خوف سبب غمگين ٿي ويندي. (الله والون کي باتين، 26/7)

﴿17﴾ جڏهن توهان کي ڪنهن سستي علائقي جي خبر پئجي وڃي ته اتي هليا وڃو، چوڻ ته اهو توهان جي دين جي لاءِ وڌيڪ سلامتي وارو ۽ توهان جي لاءِ تهمتن کي گهٽ ڪرڻ وارو آهي. (الله والون کي باتين، 26/7)

﴿18﴾ حضرت سيدنا وكيع رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ کان روايت آهي ته اسان عيد جي ڏينهن حضرت سيدنا سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ سان گڏ نڪتاسين ته پاڻ رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمايو: ”اڄ اسان جو پهريون ڪم نگاهون جهڪائي هلڻ آهي.“ (الله والون کي باتين، 32/7)

﴿19﴾ خواهشن، جهيڙن ۽ حاڪمن کان پري رهو. (الله والون کي باتين، 41/7)

﴿20﴾ جنهن جو باطن ان جي ظاهر کان سٺو هجي ته اهو فضل آهي ۽ جنهن جو باطن ان جي ظاهر کان بُرو هجي ته اهو ظلم آهي. (الله والون کي باتين، 44/7)

﴿21﴾ قول عمل سان ئي درست آهي، قول ۽ عمل ٻئي نيت سان درست آهن، ۽ قول، عمل ۽ نيت، سنت جي موافقت سان ئي درست ٿيندا آهن. (الله والون کي باتين، 47/7)

﴿22﴾ جڏهن الله پاڪ ڪنهن ٻانهي سان ڀلائي جو ارادو فرمائيندو آهي ته ان کي قول ۽ فعل جي درستي عطا فرمائيندو آهي ۽ ان کي گناهن کان محفوظ رکندو آهي. (الله والون کي باتين، 49/7)

﴿23﴾ جنهن ڪنهن بد مذهب جي ڳالهه توجهه سان ٻڌي ۽ ان جو بد مذهب هجڻ کيس معلوم هو، ته اهو الله جي امان مان ڪڍي ڪري نفس جي حوالي ڪيو ويو. (الله والون کي باتين، 49/7)

﴿24﴾ پيٽ پري کائڻ کان بچو، چوٽه اهو دل کي سخت ڪندو آهي، ڪاوڙ کي ضبط ڪري وڃو ۽ گهڻو نه کلو، چوٽه اهو دلين کي مرده ڪندو آهي. (الله والون کي باتين، 52/7)

﴿25﴾ پنهنجي گهر وارن سان بهتر انداز سان رهو ۽ اهڙا ٿي وڃو

جو اوهان جي حالت ڏسي موت ياد اچي وڃي. (الله والو کي باتين، 72/7)

﴿26﴾ ”لَا تَتَكَلَّمُ بِلسَانِكَ مَا تُكْسِرُ بِهِ أَسْنَانَكَ“ يعني پنهنجي زبان مان اهڙي

ڳالهه نه ڪڍو جيڪا توهان جا ڏند ڀڃرائي ڇڏي.

(الله والو کي باتين، 536/6)

﴿27﴾ عبدالله بن يونس رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ بيان ڪن ٿا ته مون حضرت

سيدنا سفيان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ کي ڪيترائي ڀيرا هيءَ دعا گهرندي

ٻڌو آهي ته: ”اي الله! اسان کي سلامت رک، اسان کي سلامت

رک، اي الله! اسان کي هن دنيا مان سلامتيءَ سان جنت تائين

پهچاءِ، اي الله! اسان کي دنيا ۽ آخرت ۾ عافيت عطا فرما.“

(الله والو کي باتين، 538/6)

﴿28﴾ الله جي رحمت ۾ اميد رکڻ وارو فاسق ان عبادت گذار کان

الله پاڪ جي وڌيڪ ويجهو آهي جيڪو انعام حاصل ڪرڻ جو

ذريعو صرف پنهنجي عمل کي سمجهندو آهي. (الله والو کي باتين، 55/7)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ صَلَّي اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

هي رسالو پڙهي ٻين کي به ڏيو

شاديءَ جي تقريبن، اجتماعن، اعراس ۽ جلوس ميلاد وغيره ۾

مڪتبه المدينه جا ڇپايل رسالا ۽ مدني گلدستا تقسيم ڪري ثواب

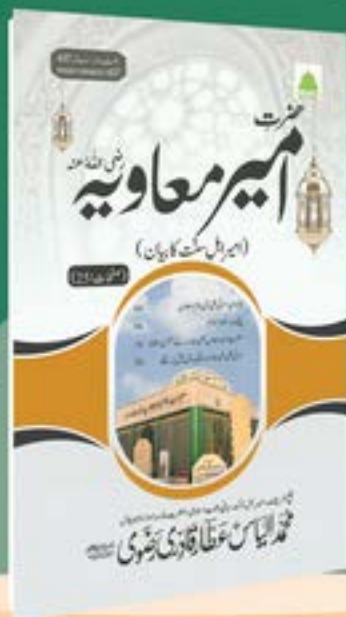
ڪمايو، گهڻو ئي ثواب ڪمائڻ لاءِ پنهنجي دڪان تي به رسالا رکڻ

جو معمول بڻايو، اخبار وڪٽنڊڙن يا ٻين ذريعن سان پنهنجي

علائقي جي گهرن ۾ هر مهيني گهٽ ۾ گهٽ هڪ سئو رسالا يا

مدني گلدستا پهچائڻ جي ترڪيب ٺاهيو ۽ گهڻو ثواب ڪمايو.

ایندڙ هفتي جو رسالو

فیضانِ مدینہ، محلہ سوداگران، پرانی سبزی منڈی کراچی

+92 21 111 25 26 92 0313-1139278

www.maktabatulmadinah.com / www.dawateislami.net

feedback@maktabatulmadinah.com / ilmia@dawateislami.net